

სოფლის მეურნეობის მენეჯერული სინფორმაციო
სამსახურის როლი ფარგარული მეურნეობის
ბანკოთარებაში

თამარ ობლიშვილი, სტუ-ს დოქტორანტი

The role of the agricultural municipal informational service in the farging development

Tamar oblshvili

Summary

The functional side of service is discussed in this article, why information-advicory service is formed, what is its main goal and how does is manage to its duty.

The idea of forming this service was thought up 2012 and at the beginning of 2013 has already completely formed. It was innovation for Georgian reality and it was founded on the base of American experience.

The foundation of the service coused different opinions, as far as it should be persived as a successful example that this service is oriented toward assisting the farming development.

The result of hard work of the servise is exact statistical data, which makes easy the calculation of economical indicator and to make the right conclusion.

The information advisory service supports the development of Georgian agriculture, by means of effective usage of its material, financial and humman resources.

The main goal of the staff of the service is to make such conditions that the people of working together in the subdivision should be able effective existence to achieve this goal.

In spite of service success it will be better to organize visits to the same service of Europe and America. Such activities improves their qualification and give them more motivation to work better.

* * * * *

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ტერიტორიული ორგანოების- საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურების ტიპიური დებულების დამტკიცების შესახებ ბრძანება №2-63, 2013 წლის 28 თებერვალს გამოიცა და ძალაში შევიდა გამოქვეყნებისთანავე. სამსახურები წარმოადგენენ საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ტერიტორიულ ორგანოს შესაბამის მუნიციპალიტეტში. სამსახურები თავისი საქმიანობისას ხელმძღვანელობენ საქართველოს კონსტიტუციით, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით, საქართველოს კანონმდებლობით და სამსახურის ტიპიური დებულებით. სამსახური თავის მხრივ ანგარიშვალდებულია სამინისტროს წინაშე, რომელიც ახორციელებს მათ სამსახურებრივ ზედამხედველობას კანონით დადგენილი წესით.

მსგავსი ტიპის სამსახური სიახლე იყო ქართული რეალობოსათვის და შეიქმნა ამერიკული მაგალითის ბაზაზე. სამსახურის შექმნამ აზრთა სხვადასხვაობა გამოიწვია, თუმცა აგერ უკვე მეოთხე წელია ის პირნათლად ასრულებს საკუთარ უფლება-მოვალეობებს და დიდ სამსახურს უწევს ფერმერულ მეურნეობებს. სამსახურის დიდი შრომის შედეგია დღეს არსებული ზუსტი სტატისტიკური მონაცემების არსებობა, რაც დიდად აადვილებს ეკონომიკური მაჩვენებლების გამოთვლას და სწორი დასკვნების გაკეთებას.

საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის მართვის პროცესი არის იმ სასურველი შედეგების მიღწევა, რომლებიც მიმართულია სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ეფექტიანობის ამაღლებისაკენ, მისი მატერიალური, ფინანსური და ადამიანური რესურსების ეფექტიანი გამოყენების საშუალებით. საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის სამსახურის მართვის თითოეული ტანამშრომლის ამოცანაა იმგვარი პირობების შექმნა, რომ სხვადასხვა ქვედა-ნაყოფებში ერთობლივად მომუშავე ადამიანებმა შეძლონ ეფექტიანი ფუნქციონირება, რათა მიაღწიონ დასახულ მიზანს.

სამსხურს რთული და დატვირთული სამუშაო განრიგი აქვს, რაც მოიცავს სოფლის მეურნეობაში შემავალ ყველა სფეროს. მათ შორის: ინფორმაციის შეგროვება მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ საზღვრებში არსებული სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების შესახებ, სამეურნეო წლის განმავლობაში ნათესი და ნარგავი ფართობების სრული განახლებადი საინფორმაციო ბაზის შექმნას, მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ საზღვრებში კულტურების მიხედვით სავარაუდო მოსავლის წინასწარი განსაზღვრასა და ოპერატიული ინფორმაციის მიღება-დამუშავებას. მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ საზღვრებში სამინისტროს მიერ განხორციელებულ მიზნობრივი პროექტების შერჩევაში აქტიურ მონაწილეობას, კონსულტაციის გაცემას და მონიტორინგს. მნიშვნელოვანია ადგილობრივ ბაზარზე სოფლის მეურნეობის პროდუქტების ფასების, ასევე წარმოების საშუალებების ღირებულებების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება-დამუშავება-ანალიზი. მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ საზღვრებში სასაწყობო და გადაამამუშავებელი საწარმოების არსებული პოტენციალის შესწავლა მემცენარეობისა და მეცხოველეობის პირველადი წარმოების პროდუქტების მიხედვით. საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით სოფლის მეურნეობაში მოქმედი სამართლებრივი და საგადასახადო ვალდებულებების შესახებ დაინტერესებული პირე-

ბის ინფორმირება, სამინისტროს პოლიტიკისა და პროგრამების შესახებ მოსახლეობის დროული ინფორმირება, სოფლის მეურნეობის სფეროში გამოვლენილი პრობლემებისა და არსებული მდგომარეობის შესახებ სამინისტროს დროული ინფორმირება, მემცენარეობისა და მეცხოველეობის პროდუქციის წარმოების ტექნოლოგიური პროცესის ეკონომიკური შეფასება (გამოყენებული წარმოების საშუალებებზე განეული დანახარჯების გათვალისწინებით) და დაინტერესებული პირებისათვის რეკომენდაციების გაცემა. სამსახურის ფუნქცია-მოვალეობებში შედის ასევე: სასოფლო-სამეურნეო კულტურების განაშენიანება-მოვლის თანამედროვე აგროტენიკური მეთოდების პოპულარიზაცია და დანერგვის ხელშეწყობა, ბაზარზე არსებული სათესლე და სარგავი მასალების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება-დამუშავება, მათი სპეციფიკაციის მიხედვით დაინტერესებული პირებისათვის კონსულტაციების განევა, მუნიციპალიტეტში მექანიზაციის ხელმისაწვდომობაზე, ასევე მათი რაციონალური გამოყენების შესახებ დაინტერესებული პირებისათვის ინფორმაციის მიწოდება, ბაზარზე არსებული მცენარეთა დაცვის საშუალებების შესახებ ინფორმაციის შეგროვება და დაინტერესებული პირებისათვის მათი გამოყენების მართებული მეთოდების შეთავაზება. სამსახური ასევე აქტიურადაა ჩართული მოსავლის აღების პროცესებში, მოსავლის არებასთან დაკავშირებული მოსამზადებელი ტექნიკური ღონისძიებებისა და სხვა ორგანიზაციული საკითხების შესახებ დაინტერესებული პირებისათვის კონსულტაციების განევა, აღებული მოსავლის შენახვის პირობებისა და ვადების შესახებ დაინტერესებული პირებისათვის რეკომენდაციების განევა. სამსახურს ყავს სხვადასხვა დარგის სპეციალისტი, მათ შორის ერთ-ერთი მეცხოველეობის დარგში მუშაობს და მის მოვალეობებშია: ცხოველთა მოვლა-მოშენების თანამედროვე მეთოდების დატექნოლოგიების პოპულარიზაცია მათი დანერგვის მიზნით, საძოვრების რაციონალური გამოყენების მიზნით დაინტერესებული პირებისათვის კონსულტაციების განევა, ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით წლის განმავლობაში აუცილებელი ვეტერინარული სა სანიტარული ღონისძიებების შესახებ დაინტერესებული პირებისათვის კონსულტაციების განევა, მეძეული და მეხორცეული მიმართულების მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვის პროდუქტიულობის მაჩვენებლის ზრდის და სტაბილურად შენარჩუნების მიზნით საკვები რაციონის შესახებ რეკომენდაციების გაცემა.

სამსახურს ყავს ტექნიკური თანამშრომელი რომელიც ვალდებულია კურატორობა გაუწიოს შემდეგ საკითხებს: სახელმწიფო და ადგილობრივ თვითმართველობის ორგანოებთან, საერთაშორისო დონორ ორგანიზაციებთან, ასევე ექსპერტების ცენტრებთან აქტიური თანამშრომლობისა და სხვა დარგებში მონაწილეობისა. სხვადასხვა ტრენინგების, სწავლებებისა და საინფორმაციო შეხვედრების ორგანიზება, კანონმდებლობით დადგენილი წესით

მუნიციპალიტეტში სტიქიური მოვლენების შედეგების სალიკვიდაციო საქმიანობის კომისიებში და სამუშაო ჯგუფებში მონაწილეობა, სოფლის მეურნეობის ცალკეულ დაეგებასა და სფეროებში შექმნილ საგანგებო სიტუაციათა ანალიზი და შეფასება, კომპეტენციის ფარგლებში სტატისტიკის სფეროში მონაცემთა საინფორმაციო ბაზის შექმნაში მონაწილეობა და კოორდინირებული საქმიანობა, საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული სხვა უფლება-მოვალეობათა განხორციელება.

საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის პროგრამები სახელმწიფო რეგიონალური პოლიტიკის ერთ-ერთი ძირითადი ინსტრუმენტთაგანია და დიდ როლს თამაშობენ როგორც კონკრეტული რეგიონის, ასევე მთლიანად სახელმწიფოს განვითარებაში. ეს როლი კიდევ უფრო იზრდება გლობალური ეკონომიკური ცვლილებების პერიოდში, როდესაც თვით სახელმწიფოს ბედი შიძლება დამოკიდებული იყოს იმაზე, თუ რამდენად ესმის და გულთან ახლოს მი აქვს ქვეყნის მოსახლეობას სახელმწიფო პოლიტიკის მიზნებით.

ხელისუფლების აღმასრულებელი ორგანოების ეკონომიკური ამოცანები მიმართული უნდა იქნეს საბაზრო სისტემის ფუნქციონირების მხარდაჭერაზე და გაადვილებაზე, თითოეული რეგიონის შიგნით ნორმალური კონკურენტული გარემოს შექმნისა და დაცვის ჩატვლით. ამასთან საჭიროა დაცული იქნას ეკონომიკის განვითარების სტაბილურობა, პირველ რიგში ეკონომიკური კონიუნქტურის მერყეობით წარმოშობილი დასაქმებისა და ინფლაციის დონეზე კონტროლის განევიტ, აგრეთვე რეგიონში ეკონომიკური ზრდის სტიმულირებით. ეს ყველაფერი გულისხმობს საზოგადოებრივი ატმოსფეროს შექმნას, რომელიც ხელს უწყობს საბაზრო სისტემის ეფექტიან ფუნქციონირებას. ეს უკანასკნელი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სოფლისათვის, სადაც საზოგადოებრივი აზრი ყალიბდება წლების მანძილზე და კონვენციური ხასიათი აქვს. ამა თუ იმ საკითხებში საზოგადოებრივი აზრის გავლენისა და ჩამოყალიბების ერთ-ერთი მთავარი ინსტრუმენტთაგანია ადგილობრივი საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახური.

რეგიონალური ეკონომიკური პოლიტიკისა და შესაბამისად ადგილობრივი საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის მიშენელობას ბევრ ქვეყანაში ზრდის ტენდენცია ახასიათებს. ეს ჩანს არა მარტო ამ სამსახურებისათვის გამოყოფილი ფინანსური სახსრების რაოდენობიდან, არამედ საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურების ფუნქციების გადიდებიდანაც. სულ უფრო ინტენსიური რეგიონალური ეკონომიკური პოლიტიკის მიუხედავად, არსებობს იმის სხვადასხვა ნიშნები, რომ სივრცობრივი ეკონომიკური უთანასწორობა ბევრ ქვეყანაში შემცირების ნაცვლად იზრდებოდა. გარდა ამისა სივრცობრივი ეკონომიკური უთანასწორობა ალბათ უფრო შორეულ მომავალშიც გაიზრდება. სხვა მიზეზთა გარდა, ეკონომიკური განვითარების შეჩერების გამო. მაშასადამე, მოთხოვნილება ქმედით რეგიონალურ ეკონომიკურ პოლიტიკაზე და აქედან გამომდინარე იმ სამსახურებზე, რომლებიც შეძლებენ მის რე-

ალიზაციის ხელშეწყობას, ძალზე დიდი იქნება.

მსოფლიო გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ ქვეყნების უმრავლესობაში საკონსულტაციო სამსახურს სახელმწიფო ინახავს გადასახადების გადამხდელების ხარჯზე. დიდი ხანი არ არის რაც წარმოებს საკონსულტაციო სამსახურების დაფინანსება სხვადასხვა წყაროებიდან და უმთავრესად სახელმწიფო ორგანიზაციების პრივატიზებისა, აგრეთვე აგრარულ სფეროს გამოკვლევებში და ცოდნის გავრცელებაში კომერციული კომპანიების მხარდი როლის შედეგად. ამასთან დაკავშირებით დაისვა საკითხი იმის შესახებ, თუ რას მისცემს საქონელმწარმოებლისათვის დახმარების გამწვევ საკონსულტაციო სამსახურებს დაფინანსების ახალი შესაძლებლობები.

საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის სახელწოდება ცნობილია როგორც "Extension"- ექსტენციის სამსახური. ექსტენციის სისტემა პირველ რიგში წარმოადგენს ცოდნის გადაცემის ჯგუფური ან ინდივიდუალური სწავლების სისტემას სიახლეების შესახებ. ამრიგად ექსტენციის სისტემის სპეციალისტები ასეთნაირად აღწერენ თავის საქმიანობას: "ჩვენ ვასწავლით თევზის ჭერას, ვასწავლით თევზჭერის ახალი მეთოდების გამოყენებას, მაგრამ ჩვენ ამოცანებში არ შედის მეთევზეობის მუდმივ დამხმარედ ყოფნა". ევროპული, განსაკუთრებით კი დანიური საინფორმაციო-საკონსულტაციო სისტემები, შედარებით უფრო მეტად არიან ორიენტირებულნი ფერმერთათვის მუდმივ დახმარებაზე.

საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურების საქმიანობა მჭიდრო კავშირშია საგანმანათლებლო სისტემებთან. აშშ-ში, გერმანიის ზოგიერთ მიწაზე, შოტლანდიაში, ეს სამსახურები გვევლინება უმაღლესი და საშუალო სპეციალური განათლების სისტემების ნაწილებად, თუმცა შეიძლება ჰქონდეთ იურიდიული დამოუკიდებლობაც. ზოგიერთ სხვა ქვეყნებში ისინი საკამოდ დამოუკიდებელნი არიან. ამასთან უფრო დეტალური შესწავლა გვიჩვენებს, რომ ხშირად საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურების სპეციალისტები ასწავლიან სასწავლო დაწესებულებებში, ხოლო ბევრ პედაგოგს აქვს სსს-ში მუშაობის გარკვეული პრაქტიკა.

საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის თითოეული თანამშრომელი რომ ნამდვილად დაინტერესებული იყოს თავისი საქმიანობის შედეგებში, ამისათვის საჭიროა მკაფიოდ ჰქონდეს წარმოდგენილი თავისი ამოცანები და ფუნქციები, ასევე გაცნობიერებული უნდა ჰქონდეს, რომ ეს საქმიანობა მნიშვნელოვანი და აუცილებელია სოფლის საქონელმწარმოებლისათვის. ამასთანავე იგი დარწმუნებული უნდა იყოს, რომ მის წინაშე დაყენებული ამოცანები რეალურია, ხოლო რესურსები საკმარისია დასახული მიზნის მისაღწევად. მისი მოტივაცია დაეცემა თუ ის ვერ შეძლებს შეასრულოს ტავისი ამოცანები დასახულ დროში და მოცემული რესურსით. თანამშრომელთა საქმიანობის მნიშვნელობა საკუთარ თავში კიდევ უფრო გაიზრდება, თუ მათ აზრს და ინფორმაცია, რომელსაც ისინი აწვდიან ხელმძღვანელობას, გაითვალისწინებენ სამსახურის სტრატეგიის ფორმირების პროცესში. ასევე გაითვალისწინებენ გრძელვადიანი და მოკლევადიანი პროგრამების შედგენისას და

ასევე სამმართველო გადაწყვეტილებების მიღებისას. თანამშრომელთა მოტივაცია ასევე დამოკიდებულია მატერიალური და მორალური დაინტერესების სისტემებზე.

საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის წარმატებული საქმიანობა შენარჩუნდება მისი მართვის მუდმივი სრულყოფით. სამსახურის მართვის მუდმივი სრულყოფა მისი ამოცანებისა და მოთხოვნილებების ზრდის შესაბამისად წარმოადგენს კანონზომიერ პროცესს, რომელიც ხელს უწყობს მთელი სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ზრდა-განვითარებას. გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის ცალკეული გადაწყვეტილებების რელიზაცია პრაქტიკაში ყოველთვის არ იძლევა საჭირო დადებით ეფექტს. პერსპექტივაში უფრო ეფექტიანად იმუშავენ არა ის ორგანიზაციები რომლებსაც დღეს აქვს მართვის ოპტიმალური სისტემა და მომავალშიც მას უცვლელს დატოვებენ, არამედ ისინი სადაც სწორადაა დაყენებული საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის მართვის სრულყოფის საქმე და თანამიმდევრულად ხორციელდება მართვის ორგანიზაციის პროცესი. საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის მართვის სრულყოფის დროს აუცილებელია გავითვალისწინოთ კონკრეტული ობიექტების სპეციფიკური პირობები, მათ შორის ეკონომიკური, ორგანიზაციული, შესაბამისი კოლექტივების სოციალურ-ფსიქოლოგიური ტავისებურებები, ტრადიციები, მათი წევრების განათლების დონე და ა.შ. ერთი და იგივე ღონისძიებამ, რომელმაც ერთ შემთხვევაში გაამართლა და სწრაფად იქნა მიღებული სხვა შემთხვევაში შესაძლოა დასაწერგად მოითხოვოს უფრო ხანგრძლივი დრო და მთელი რიგი დამატებანი და დაზუსტებანი. ამიტომაა ჯერ კიდევ პროექტირების ეტაპზე საჭიროა შესაძლო ღონისძიებების მოსალოდნელი შედეგების პროგნოზირება, მათი დაგეგმვის ან წინასწარი გაფრთხილების მიზნით, თუმცა მაინც შეუძლებელია ყველა სახის მოსალოდნელი შედეგების პროგნოზირება. სამსახურის მართვის სრულყოფის სამუშაოების აუცილებლობისა და მნიშვნელობის გათვალისწინებით, სამსახურების ხელმძღვანელები რეგულარულად უნდა ასრულებდნენ ასეთი სახის საქმიანობას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახური აგროსამრეწველო კომპლექსში (მსოფლიო გამოცდილება და განვითარების ტენდენციები) - რევაზ ასათიანი, თბილისი 2002, გვ. 305.
2. საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება №2-63- საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ტერიტორიული ორგანოების-საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურების ტიპიური დებულების დამტკიცების შესახებ. თბილისი 2013.